

Ulgi w opłacaniu składek na ubezpieczenia społeczne dla przedsiębiorców

Elżbieta Szustak
główny specjalista
Departament Ubezpieczeń i Składek
Zakład Ubezpieczeń Społecznych

18 listopada 2024 r.

#IdeaRozwojuBiznesu

- ❑ ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 2024 poz. 497, z późn. zm.)

Przepisy tej ustawy nie posługują się sformułowaniem „przedsiębiorca”.

Jego odpowiednikiem jest „osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą”.

- ❑ ustawa z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. 2024 poz. 236, z późn.zm.)

Osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą jest osoba prowadząca działalność na podstawie przepisów ustawy Prawo przedsiębiorców (tj. osoby, które dokonały wpisu do CEIDG) albo na podstawie przepisów szczególnych (np. komornicy sądowi).

Osobą prowadzącą działalność gospodarczą jest zarówno osoba prowadząca działalność jednoosobowo jak i w ramach spółki cywilnej.

Osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą (przedsiębiorcy) podlegają:

- ubezpieczeniom społecznym, w tym:
 - ubezpieczeniu emerytalnemu,
 - ubezpieczeniom rentowym,
 - ubezpieczeniu chorobowemu,
 - ubezpieczeniu wypadkowemu.
- ubezpieczeniu zdrowotnemu.

Rodzaje ubezpieczeń

Tytuł do ubezpieczeń	Ryzyko			
	Emerytalne	Rentowe	Wypadkowe	Chorobowe
Osoby prowadzące pozarolniczą działalność	obowiązkowe	obowiązkowe	obowiązkowe	dobrowolne
	➤ jeśli prowadzenie pozarolniczej działalności jest jedynym tytułem			➤ tylko na wniosek

Okres podlegania ubezpieczeniom

Osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą podlegają ubezpieczeniem społecznym od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona.

Osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą może zawiesić wykonywanie tej działalności na okres nie krótszy niż 30 dni.

O zawieszeniu wykonywania działalności musi jednak poinformować odpowiedni organ – Centralną Ewidencję i Informację o Działalności Gospodarczej (CEIDG).

W okresie zawieszenia działalności nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym. Może do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych przystąpić dobrowolnie, na swój wniosek.

Z ulg w opłacaniu składek na ubezpieczenia społeczne mogą skorzystać jedynie osoby prowadzące działalność gospodarczą.

Obowiązujące przepisy nie przewidują ulg dla wspólników spółek:

- jednoosobowych z ograniczoną odpowiedzialnością,
- jawnych, partnerskich, komandytowych,
- prostych spółek akcyjnych,
- komplementariuszy w spółkach komandytowo-akcyjnych

ani

- innych osób prowadzących pozarolniczą działalność (twórca, artysta, osoba prowadząca publiczną lub niepubliczną szkołę, inną formę wychowania przedszkolnego, placówkę lub ich zespół, na podstawie przepisów ustawy Prawo oświatowe).

Osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą mogą skorzystać z:

- ulgi na start,
- opłacania składek od kwoty nie niższej niż 30% minimalnego wynagrodzenia - tzw. preferencyjnych składek,
- małego ZUS plus,
- wakacji składkowych

Skorzystanie z każdej z tych ulg wymaga jednak spełnienia określonych warunków.

Ulga przeznaczona jest dla osób, które dokonały wpisu do CEIDG i prowadzą działalność jednoosobowo lub w ramach spółki cywilnej.

Osoby te mogą przez 6 miesięcy kalendarzowych nie opłacać składek na ubezpieczenia społeczne.

Opłacają w tym czasie tylko składkę na ubezpieczenie zdrowotne.

Jeżeli działalność rozpoczną w trakcie miesiąca (2-giego dnia miesiąca albo później), okres 6 miesięcy zaczyna biec od kolejnego miesiąca.

Okres 6 miesięcy ulgi upływa niezależnie od np. zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej.

Osoba korzystająca z „ulgi na start” nie jest osobą prowadzącą działalność gospodarczą w rozumieniu przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Przykład

Osoba korzysta z ulgi na start od 1.11.2024 r. Po miesiącu 1.12.2024 r. zawiesza działalność do 31.01.2025 r. Po wznowieniu działalności ma prawo do „ulgi na start” jeszcze przez 3 miesiące.

Przykład

Osoba korzysta z ulgi na start od 5.09.2024 r. Po miesiącu 1.12.2024 r. zawiesza działalność do 31.01.2025 r. Po wznowieniu działalności ma prawo do „ulgi na start” jeszcze przez 2 miesiące

Osoba prowadząca działalność gospodarczą może zrezygnować z ulgi na start przez dokonanie zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych.

W przypadku rezygnacji z ulgi nie może do niej wrócić (ani na bieżąco ani wstecz) nawet jeśli 6 miesięcy od rozpoczęcia działalności jeszcze nie upłynęło.

Kolejny raz będzie mogła skorzystać z ulgi na start dopiero po upływie 60 miesięcy kalendarzowych od dnia jej zakończenia bądź zawieszenia.

Skorzystać z ulgi mogą osoby prowadzące działalność gospodarczą, które:

- działalność gospodarczą podejmują po raz pierwszy albo ponownie po upływie co najmniej 60 miesięcy kalendarzowych od dnia jej ostatniego zawieszenia lub zakończenia,
- nie wykonują działalności na rzecz byłego pracodawcy, na rzecz którego przed dniem rozpoczęcia działalności gospodarczej w bieżącym lub w poprzednim roku kalendarzowym wykonywały w ramach stosunku pracy lub spółdzielczego stosunku pracy czynności wchodzące w zakres wykonywanej następnie działalności.

Z preferencyjnych składek, mogą skorzystać osoby, które:

- rozpoczynają prowadzenie działalności gospodarczej pierwszy raz w życiu albo po upływie 60 miesięcy kalendarzowych, w trakcie których nie prowadziły żadnej pozarolniczej działalności,
- zrezygnowały z ulgi na start przed upływem 6 miesięcy,
- W którym upłynął 6 miesięczny okres ulgi na start.

Ulga przeznaczona jest dla osób, które dokonały wpisu do CEIDG i prowadzą działalność jednoosobowo lub w ramach spółki cywilnej oraz np. dla komorników sądowych.

Preferencyjne składki – okres korzystania

Jeżeli osoba rozpocznie działalność gospodarczą w trakcie miesiąca (2-giego dnia miesiąca albo później), okres 24 miesięcy zaczyna biec od kolejnego miesiąca.

Okres 24 miesięcy ulgi upływa niezależnie od np. zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej.

Okres 24 miesiące należy liczyć:

- w przypadku osób, które rezygnują z ulgi na start przed upływem 6 miesięcy - od dnia wskazanego we wniosku objęcie tymi ubezpieczeniami, który nie może być wcześniejszy od dnia, w którym wniosek został zgłoszony,
- w przypadku osób, które korzystały z ulgi na start przez 6 miesięcy kalendarzowych – od następnego dnia po upływie tych 6 miesięcy. Nie ma znaczenia czy osoba ta podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym czy tylko ubezpieczeniu zdrowotnemu oraz czy zawiesiła wykonywanie działalności bezpośrednio po upływie 6 miesięcznej ulgi na start.

Preferencyjne składki rezygnacja

Osoba, która spełnia warunki do opłacania preferencyjnych składek, nie może zrezygnować z tej ulgi przed upływem 24 miesięcy kalendarzowych.

Warunki skorzystania z ulgi :

- nie można w okresie wcześniejszych 60 miesięcy kalendarzowych prowadzić żadnej pozarolniczej działalności, tj. nie można być współnikiem spółek wymienionych wcześniej, prowadzić szkół, działalności gospodarczej ani podlegać ubezpieczeniom jako twórca czy artysta,
- nie można wykonywać działalności gospodarczej dla byłego pracodawcy, jeśli w ramach umowy o pracę osoba wykonywała te same czynności co w ramach prowadzonej działalności gospodarczej.

Osoby, które spełniają warunki do ulgi, opłacają składki na ubezpieczenia społeczne od wskazanej przez siebie podstawy wymiaru. Podstawa ta nie może być jednak niższa niż 30% minimalnego wynagrodzenia (od lipca 2024 r. – 1.290 zł z 4.300 zł, w 2025 r. – 1399,80 zł z 4.666 zł).

Wyjątkowo, najniższa podstawa może być niższa, jeśli osoby prowadzące działalność podlegają ubezpieczeniom społecznym przez część miesiąca albo gdy pobierają zasiłek z ubezpieczeń. Wówczas najniższą podstawę wymiaru składek zmniejsza się proporcjonalnie, dzieląc ją przez liczbę dni kalendarzowych tego miesiąca i mnożąc przez liczbę dni podlegania ubezpieczeniu.

Z ulgi Mały ZUS plus mogą skorzystać osoby, które:

- skorzystały z ulgi na start lub opłacały preferencyjne składki,
- nie korzystały z ulg, tj. prowadziły działalność gospodarczą i opłacały składki od zadeklarowanej kwoty nie niższej niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego (w 2024 r. - 4 694,40 zł)

Ulga przeznaczona jest dla osób, które dokonały wpisu do CEIDG i prowadzą działalność jednoosobowo lub w ramach spółki cywilnej oraz np. dla komorników sądowych.

Z ulgi można korzystać przez 36 miesięcy kalendarzowych w ciągu ostatnich 60 miesięcy kalendarzowych prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

Do powyższych limitów wlicza się, jako pełny miesiąc, każdy miesiąc kalendarzowy, w którym osoba odpowiednio ustalała podstawę składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe zgodnie z niniejszym artykułem lub prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą przez co najmniej jeden dzień kalendarzowy.

Osoby, które korzystały z ulgi Mały ZUS plus w 2023 r. mają prawo do dodatkowych 12 miesięcy kalendarzowych korzystania z tej ulgi. Prawo to mają nawet jeśli wykorzystali w 2023 r. limit 36 miesięcy.

Prowadzący działalność gospodarczą może zrezygnować w każdej chwili z ulgi Mały ZUS plus.

Rezygnacja oznacza, że za miesiąc, w którym zrezygnował z ulgi, oraz pozostałe miesiące kalendarzowe do końca danego roku kalendarzowego ustala podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne od zadeklarowanej kwoty nie niższej niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego.

Warunki:

- osiągnięty przychód z działalności gospodarczej w poprzednim roku kalendarzowym, jeśli działalność była prowadzona przez cały rok kalendarzowy, nie może przekroczyć 120.000,00 zł.

Jeżeli działalność gospodarcza była prowadzona tylko przez część roku z powodu, rozpoczęcia albo zakończenia działalności w trakcie roku bądź jej zawieszenia– limit przychodu ustala się dzieląc kwotę 120 000 złotych przez liczbę dni kalendarzowych w poprzednim roku kalendarzowym i mnożąc przez liczbę dni kalendarzowych prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w poprzednim roku kalendarzowym. Otrzymany wynik należy zaokrąglić do pełnych groszy w górę, jeśli końcówka jest równa lub wyższa niż 0,5 grosza, lub w dół, jeśli jest niższa.

Kolejne warunki:

- działalność gospodarcza w poprzednim roku powinna być prowadzona (osoba powinna podlegać ubezpieczeniom społecznym lub ubezpieczeniu zdrowotnemu) przez minimum 60 dni,
- jeśli podatek dochodowy był rozliczany w formie karty podatkowej to powinien być opłacany podatek VAT od sprzedaży,
- zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych lub ubezpieczenia zdrowotnego powinno nastąpić w terminie wskazanym przez ustawę o systemie ubezpieczeń społecznych. Jeżeli osoba rozpoczyna lub wznawia działalność gospodarczą w styczniu ma termin na przekazanie zgłoszenia do ubezpieczeń do końca stycznia, chyba że rozpocznie albo wznowi działalność po 24 stycznia – wówczas ma 7 dni. Jeśli rozpoczyna lub wznawia działalność gospodarczą w innym niż styczeń miesiącu ma 7 dni.

Pozostałe warunki:

- prowadzący działalność gospodarczą nie mógł w poprzednim roku podlegać ubezpieczeniom społecznym lub ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu innej pozarolniczej działalności (np. jako wspólnik spółki),
- prowadzący działalność gospodarczą nie może spełniać warunków do opłacania preferencyjnych składek na ubezpieczenia społeczne (tj. składek obliczanych od kwoty nie niższej niż 30% minimalnego wynagrodzenia),
- nie można wykonywać działalności na rzecz byłego pracodawcy, na rzecz którego przed dniem rozpoczęcia pozarolniczej działalności gospodarczej w bieżącym lub w poprzednim roku kalendarzowym wykonywały w ramach stosunku pracy lub spółdzielczego stosunku pracy czynności wchodzące w zakres wykonywanej pozarolniczej działalności gospodarczej.

Osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą mogą opłacać składki na ubezpieczenia społeczne od indywidualnie ustalonej podstawy wymiaru składek. Mogą również opłacać składki od kwoty wyższej.

Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne ustala się w zależności od wysokości dochodu z działalności gospodarczej w poprzednim roku kalendarzowym.

Najniższa podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne nie może być niższa niż 30% minimalnego wynagrodzenia (czyli 1 290,00 zł) i nie może być wyższa od 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia (czyli 4 694,40 zł). Najniższą podstawę wymiaru składek ustala się na rok kalendarzowy.

Najniższą podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne ustala się:

1. Dzielic roczny dochód z działalności gospodarczej poprzedniego roku przez liczbę dni kalendarzowych prowadzenia tej działalności w poprzednim roku, a następnie mnożąc przez 30.

Roczny dochód z działalności należy powiększyć o składki na ubezpieczenia społeczne osoby prowadzącej działalność oraz osób z nią współpracujących, jeśli składki te zostały zaliczone do kosztów uzyskania przychodu.

Dla osób, które rozliczają podatki na zasadach ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych roczny dochód z działalności gospodarczej to połowa rocznego przychodu z tej działalności.

Liczba dni prowadzenia działalności to liczba dni podlegania ubezpieczeniom społecznym lub ubezpieczeniu zdrowotnemu z tego tytułu.

Wynik tych działań należy zaokrąglić do pełnych groszy w górę, jeśli końcówka jest równa lub wyższa niż 0,5 grosza, lub w dół, jeśli jest niższa.

2. Mnożąc tak uzyskany przeciętny miesięczny dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej przez 0,5 i odpowiednio zaokrąglając (zasady wskazane wcześniej).

Za poszczególne miesiące korzystania z ulgi składki na ubezpieczenia społeczne mogą być opłacane od kwoty wyższej niż ustalona najniższa podstawa wymiaru.

Mogą być też opłacane od kwoty niższej, jeśli osoba prowadząca działalność gospodarczą podlega ubezpieczeniom społecznym przez część miesiąca albo gdy pobiera zasiłek z ubezpieczeń. Wówczas najniższą podstawę wymiaru składek zmniejsza się proporcjonalnie, dzieląc ją przez liczbę dni kalendarzowych tego miesiąca i mnożąc przez liczbę dni podlegania ubezpieczeniu.

- Działalność nieewidencjonowana nie jest działalnością gospodarczą.

Przychód należny z tej działalności nie może przekraczać w żadnym miesiącu 75% kwoty minimalnego wynagrodzenia (od lipca 2024 r. – 3.225 zł, w 2025 r. – 3.499,50 zł). Jeśli limit ten zostanie przekroczony, działalność staje się działalnością gospodarczą, począwszy od dnia, w którym nastąpiło przekroczenie wysokości. Osoba prowadząca tę działalność ma wówczas 7 dni na złożenie wniosku o wpis do CEIDG.

- Działalność nieewidencjonowaną może wykonywać osoba, która w okresie ostatnich 60 miesięcy nie wykonywała działalności gospodarczej.
- Działalności nieewidencjonowanej nie można wykonywać w ramach spółki cywilnej.
- Osoba wykonująca działalność nieewidencjonowaną nie podlega ani ubezpieczeniom społecznym ani ubezpieczeniu zdrowotnemu.

Głównym celem ulg jest zmniejszenie obciążeń finansowych osób prowadzących działalność gospodarczą kosztami składek na ubezpieczenie społeczne. Mają zachęcić do podejmowania działalności gospodarczej lub powrotu do działalności wcześniej zawieszanej.

Adresowane są przede wszystkim do:

- przedsiębiorców rozpoczynających działalność, która nie przynosi jeszcze zysków, a już generuje koszty – ulga na start, preferencyjne składki
- osób o najniższych przychodach, którzy prowadzą działalność na małą skalę – Mały ZUS plus.

Istnieje wspólny warunek skorzystania z każdej z ulg – niewykonywanie działalności na rzecz byłego pracodawcy. Warunek ten ma zapobiegać fikcyjnemu samozatrudnieniu i zastępowaniu umów o pracę umowami cywilnoprawnymi.

Ulgi w opłacaniu składek na ubezpieczenia społeczne oprócz tego, że zmniejszają koszty prowadzenia działalności gospodarczej mogą wywołać też niechciane przez ubezpieczonych skutki.

Osoby korzystające z ulgi na start, czyli osoby niepodlegające ubezpieczeniom społecznym, jeśli w tym czasie zachorują, będą opiekować się dzieckiem lub chorym członkiem rodziny albo urodzi im się dziecko, nie otrzymają świadczeń z ubezpieczenia chorobowego. Podobnie jest w razie wypadku przy pracy lub choroby zawodowej – brak świadczeń z ubezpieczenia wypadkowego.

Okres korzystania z ulgi na start nie będzie uwzględniony przy ustalaniu wysokości emerytury czy ustalaniu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy i jej wysokości.

Natomiast w przypadku skorzystania z preferencyjnych zasad opłacania składek albo Małego ZUS plus, decyzja o wysokości podstawy wymiaru składek i w konsekwencji o wysokości składek za poszczególne miesiące (można zadeklarować podstawę wyższą od najniższej) wpływa na wysokość świadczeń z ubezpieczeń. Im niższe składki tym niższe świadczenia.

Dziękuję za uwagę!

Elżbieta Szustak
Zakład Ubezpieczeń Społecznych

#IdeaRozwojuBiznesu